

JDK

**PLAN ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI
JUCHNOWIEC KOŚCIELNY
NA LATA 2009-2016**

Juchnowiec Kościelny, 2009

Wykonywany na zlecenie:

WOJTA GMINY JUCHNOWIEC KOŚCIELNY
UL. LIPOWA 10
16-061 JUCHNOWIEC KOŚCIELNY

Wykonawca:

Jarosław Danowski Konsultant.
Porosły Kol. 19B
16-070 Choroszcz
e-mail: 12jarek@wp.pl
tel. (085) 6626845

Główni autorzy opracowania:

Jarosław Danowski
Małgorzata Maria Danowska

Spis treści

1. Wstęp.....	5
2. Charakterystyka miejscowości.....	6
2.1 Położenie miejscowości.....	6
2.2 Przynależność administracyjna.....	6
2.3 Ludność miejscowości.....	7
2.4 Dziedzictwo historyczne i religijne miejscowości.....	8
2.5 Układ przestrzenny miejscowości.....	16
3. Inwentaryzacja zasobów miejscowości.....	20
3.1 Zasoby przyrodnicze.....	20
3.2 Infrastruktura społeczna.....	21
3.3 Infrastruktura techniczna.....	22
3.4 Gospodarka i rolnictwo.....	23
4. Analiza SWOT.....	24
4.1 Mocne strony.....	24
4.2 Słabe strony.....	24
4.3 Szanse rozwojowe.....	24
4.4 Zagrożenia rozwojowe.....	25
5. Planowane inwestycje i przedsięwzięcia.....	26
5.1 Planowane zadania inwestycyjne.....	29
5.2 Przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną.....	34
5.3 Harmonogram realizacji.....	38
6. Monitoring i ewaluacja.....	40
7. Instrumenty realizacji.....	40
8. Promocja.....	41
9. Podsumowanie.....	41
10. Prognoza oddziaływania Planu na środowisko.....	42

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

1. Wstęp

Odnowa miejscowości w formie planu to działanie, które przedstawiane jest w formie dokumentu strategicznego. Podchodzi się w nim w sposób uporządkowany do kwestii rozwiązywania problemów miejscowości. Najważniejszym przesłaniem opracowanego planu jest aktywizacja mieszkańców miejscowości. Dąży się poprzez opracowany plan do tego, aby zaangażowanie społeczności miało wyraz nie tylko w wykładni wykonawczej (uczestniczącej), ale przede wszystkim w decyzyjnej.

W planie rozwoju miejscowości podejmuje się działania zmierzające do zachowania tożsamości i integralności miejscowości w jej wymiarze społecznym, duchowym wraz z całym dziedzictwem kultury materialnej i krajobrazu. Celem programu jest wypracowanie przez samych mieszkańców świadomości, że to oni sami budują tożsamość miejscowości, że im najlepiej znana jest sytuacja panująca w ich najbliższym środowisku i że to oni muszą mieć wkład w rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, waloryzacji krajobrazu i architektury, wykonania przedsięwzięć publicznych i prywatnych. Przedsięwzięcia te tworzą warunki materialne i rozwijają wartości niematerialne – duchowe (współdziałanie, współodpowiedzialność, wzorce wychowawcze, więzi międzypokoleniowe). Poprawia się standard życia i jego jakość.

Istota tego programu to pobudzenie zaangażowania społeczności sołeckiej do realizacji przedsięwzięć na rzecz ich własnej miejscowości oraz własnych domostw i zagród, tworzenie klimatu i warunków dla rozwoju podstaw przedsiębiorczych. Mieszkańcy poprzez opracowanie planu odnowy uczestniczyli czynnie w procesie identyfikacji problemów swojego najbliższego otoczenia. Prowadzi to do zwiększenia roli mieszkańców w procesie decyzyjnym i decentralizacji kompetencji i finansów gminy.

Opracowany „**Plan odnowy miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016**” wpisuje się w działania inicjowane przez rząd w **Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013** w ramach działania „**Odnowa i rozwój wsi**” Układ opracowania i jego zawartość zostały określone poprzez regulacje prawne (Dz.U. nr 38, poz. 220, 2008 rok) na poziomie kraju.

Opracowanie Planu miało na celu sformułowanie strategii i wizji rozwoju miejscowości oraz sposobu jej realizacji. Przedmiotem tego opracowania była inwentaryzacja zasobów miejscowości. Dało to podstawę do analizy i wskazania mocnych i słabych stron. Przeprowadzona analiza SWOT miała za zadanie wskazanie i wychwycenie potencjalnych szans i zagrożeń, które to występując w otoczeniu, mogą mieć i mają wpływ na przyszłość miejscowości i na życie mieszkańców.

Inwentaryzacja i analiza SWOT stały się podstawą do wypracowania wizji rozwoju miejscowości. Wykonana analiza stała się bazą do wytyczenia kierunków rozwoju. Analiza problemów wskazała, jakie cele chcą i zamierzają osiągnąć mieszkańcy.

Przy opracowaniu Planu wykorzystano wyniki badań ankietowych wykonanych na potrzeby opracowanej strategii rozwoju gminy Juchnowiec Kościelny. Poprzez analizę tych wyników poznano opinie mieszkańców w szeregu kluczowych kwestiach związanych z rozwojem gminy i swojej miejscowości.

2. Charakterystyka miejscowości

2.1 Położenie miejscowości

Miejscowość Juchnowiec Kościelny jest wsią położoną centralnie na terenie gminy o tej samej nazwie. Wieś Juchnowiec Kościelny posiada następujące współrzędne geograficzne: szerokość geograficzna 53°01'86"; długość geograficzna 23°08'25". Miejscowość posiada grunty o powierzchni 105 ha, w tym ok. 21,4 ha to powierzchnia zurbanizowana znajdująca się m. in. pod zabudową i drogami.

Stalica gminy Juchnowiec Kościelny posiada dogodne bezpośrednie połączenia drogowe. Sprzyja to rozwojowi gospodarczemu i powoduje, że wieś staje się atrakcyjnym miejscem do osiedlania się i budowy domów.

Tabela 1 Odległość miejscowości Juchnowiec Kościelny od stolic gmin ościennych

Stolica gminy	Stolice gmin ościennych	Odległość po drogach w km
Juchnowiec Kościelny	Białystok	8
	Bielsk Podlaski	30
	Zabłudów	14
	Turośl Kościelna	7
	Choroszcz	24
	Wyszki	28
	Suraż	16

Zródło: Obliczenia własne na podstawie mapy elektronicznej „Samochodowa mapa Polski 2008”

2.2 Przynależność administracyjna

Miejscowość Juchnowiec Kościelny jest stolicą gminy o tej samej nazwie. Wieś Juchnowiec Kościelny została stolicą gminy 1 stycznia 1998 roku po przeniesieniu siedziby urzędu gminy z Juchnowca Dolnego.

Miejscowość jest wsią, która pełniąc rolę stolicy gminy zyskała na znaczeniu w układzie administracyjnym gminy. Dzięki temu, iż Juchnowiec Kościelny jest stolicą gminy na terenie tej miejscowości oprócz Urzędu Gminy znajdują się takie placówki usługowe, jak Biblioteka Gminna, Ośrodek Kultury, poczta. Juchnowiec Kościelny, wspólnie z Juchnowcem Górnym i Juchnowcem Dolnym oraz miejscowością Lewickie Stacja, Ogrodnickami i miejscowością Romejki tworzą jeden funkcjonalny układ przestrzenny.

Gmina Juchnowiec Kościelny jest położona we wschodniej części Polski w środkowej części województwa podlaskiego oraz południowej części powiatu białostockiego (południowa granica gminy stanowi granicę powiatu białostockiego z powiatem bielskim) w pobliżu ważnego szlaku komunikacyjnego drogowego Białystok – Lublin (droga krajowa po modernizacji ma przebiegać przez teren gminy). Gmina Juchnowiec Kościelny sąsiaduje z miastem Białystok. Znajduje się ona w obrębie gmin tworzących Aglomerację Białostocką.

Gmina Juchnowiec Kościelny jest jedną z większych gmin (terytorialnie) w województwie podlaskim (jej obszar wynosi 17 178 ha, co stanowi 5,8% powierzchni powiatu białostockiego i 0,8% powierzchni województwa podlaskiego)

Administracyjnie należy do powiatu białostockiego, zajmując tereny w południowej jego części.

Gmina graniczy z miastem Białystok, które jest stolicą województwa. Gmina z racji swojego położenia jest gminą podmiejską o wszelkich cechach dla tego typu gmin. Z tytułu położenia gmina zaczyna przejmować funkcje lokalizacyjne dotychczas przypisane miastu Białystok. Efektem tego jest ulokowanie na terenie gminy Wydziału Zarządzania Politechniki Białostockiej, sklepów wielkopowierzchniowych, osiedli mieszkaniowych blokowych.

Gmina Juchnowiec Kościelny (według planów rozwoju województwa podlaskiego) znajduje się częściowo w (wyodrębnionym) centralnym obszarze funkcjonalnym tworzącym obszar metropolitalny. W obszarze metropolitalnym Białegostoku znajdują się wsie północnej części gminy Juchnowiec: Stanisławowo, Olmonty, Hryniewiczze, Księżyno, Horodniany, Ignatki, Ignatki Osiedle, Śródlesie, Kleosin, Koplany, Brończany.

Juchnowiec Kościelny jest gminą podmiejską sąsiadującą od północy z miastem Białystok. Południową, naturalną granicą gminy jest rzeka Narew. Od wschodu graniczy z gminą Zabłudów; od południa z gminą Bielsk Podlaski; od południowego – zachodu z gminami Wyszki i Suraż; od zachodu z gminą Turośń Kościelna; od północnego zachodu z gminą Choroszcz.

2.3 Ludność miejscowości

Ludność miejscowości Juchnowiec Kościelny jest ludnością w dominującej większości jednorodną wyznaniowo. Historyczna przeszłość miejscowości spowodowała, że wśród mieszkańców przeważają osoby wyznania katolickiego, które uczęszczają do miejscowego kościoła i są w większości (z pokolenia na pokolenie) wychowywane w kulcie religii rzymsko-katolickiej.

Ludność analizowanej miejscowości podlegała tym samym zjawiskom i procesom, którym podlegała ludność Podlasia. Na przestrzeni lat stan liczebny ludności Juchnowca Kościelnego ulegał zmianie. Obecnie ludność miejscowości liczy 155 mieszkańców, w tym 79 kobiet i 76 mężczyzn. Ludność miejscowości stanowi 1,1% ludności gminy Juchnowiec Kościelny. Średnio na 1 km² powierzchni gruntów przypada 147,6 osób a na tereny zurbanizowane miejscowości 724.3 osoby. Wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym przez osoby w wieku nieprodukcyjnym wynosi 802.3 na 1000 osób.

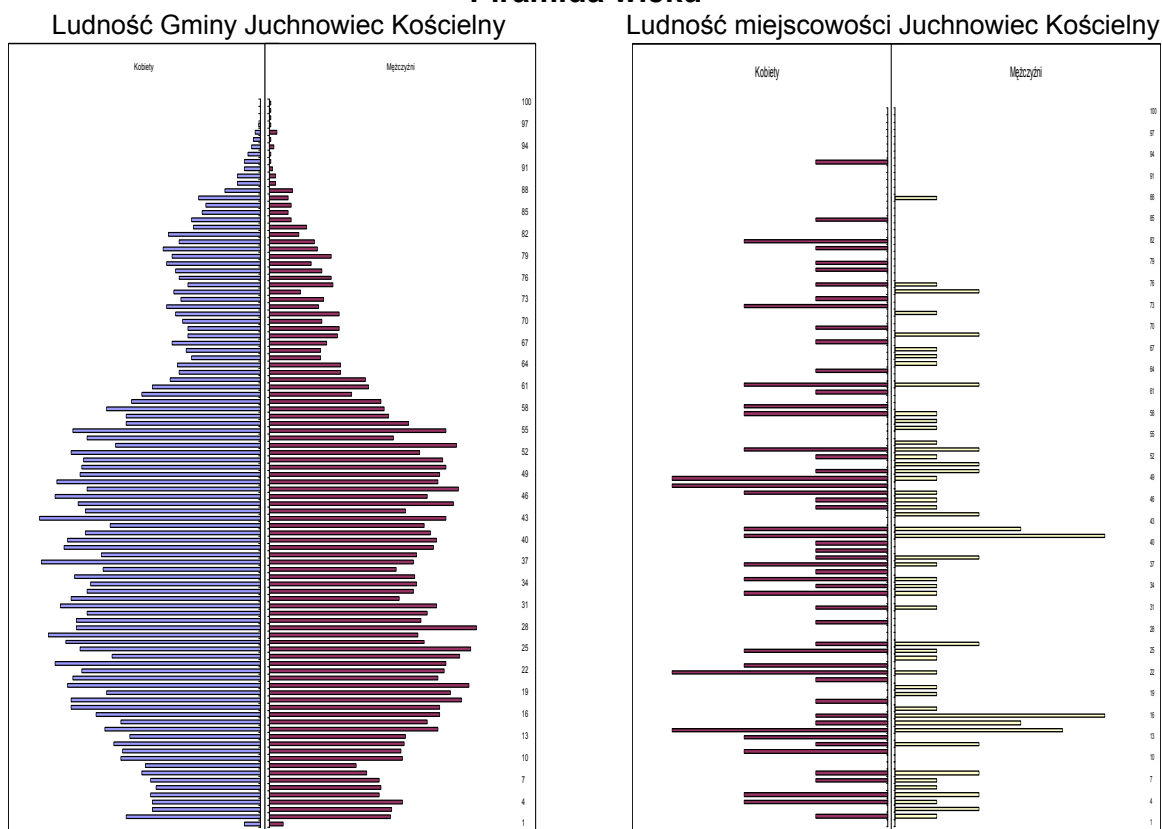
Tabela 2 Struktura ludności miejscowości Juchnowiec Kościelny

Wyszczególnienie	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	Liczba	Procent	Liczba	Procent	Liczba	Procent
Ogółem	155	100,00%	79	50,97%	76	49,03%
Wiek przedprodukcyjny	43	27,74%	18	11,61%	25	16,13%
Wiek produkcyjny	86	55,48%	44	28,39%	42	27,10%
Wiek poprodukcyjny	26	16,77%	17	10,97%	9	5,81%

Analizując stan ludności miejscowości na przestrzeni lat 1970-2009, można stwierdzić, iż ludność miejscowości uległa zmniejszeniu z 273 osób do 155 osób, czyli o 43,2%.

Piramida wieku

2.4 Dziedzictwo historyczne i religijne miejscowości

Pierwotnie tereny obecnej miejscowości Juchnowiec Kościelny były zamieszkiwane przez plemiona ludów bałtyckich, które pod naciskiem przemieszczających się ludów prasłowiańskich na północ cofnęły się pod ich naporem. Doprowadziło to do wymieszania ludności na tym terenie i do funkcjonowania obok siebie osad posiadających różną przynależność plemienną.

W wiekach V-VII ziemie między Narwią i Supraślą były bardzo słabo zaludnione, a porastające je puszcze, przepływające rzeki i bagna dawały dobrą osłonę od południa i południowego wschodu od plemion Jaćwingów i Gallinów.

W wiekach IX i X przebiegała przez ten teren jeden ze szlaków handlowych od Morza Czarnego do Morza Bałtyckiego. Na trasie jego przebiegu powstały takie grody jak Drohiczyn, Mielnik, Brańsk, Supraśl, Rajgród. Na szlaku tym znajdowała się przeprawa przez Niewolnicę rzekę prawdopodobnie w okolicy miejscowości Lewickie, w pobliżu obecnego Juchnowca Kościelnego. Szlak ten funkcjonował jeszcze w XIII wieku. Dzięki temu szlakowi handlowemu przeniknęło na ten teren wiele nowych elementów etnicznych, wzbogacając tym samym kulturę lokalną.

Już w wieku X od zachodu powoli napływała i osiedlała się na Podlasiu nadwiślańska ludność mazowiecka, która zajęła ziemie nad Bugiem i całe dorzecze górnej Narwi. Niestety, książęta ruscy po wyprawach w 1017, 1019 i 1022 r. i po ustępstwach Kazimierza Odnowiciela opanowali te tereny, zapoczątkowując osadnictwo ruskie.

Niesprzyjające warunki XIII-XIV stulecia, zwłaszcza najazdy jaćwieskie, litewskie i wyprawy krzyżackie, powodowały dalsze zniszczenia i ubytki w osadnictwie mazowieckim. Na podstawie zachowanych cmentarzysk stwierdzono, że zdobycze osadnictwa mazowieckiego były wtedy bardzo rozległe: sięgały pod Wiznę i Tykocin, dalej w górę Biebrzy, a na wschodzie obejmowały Puszcze Białowieską i sięgały aż po Wołkowysk¹.

Koniec XIV w. był cezurą, która zamykała stare dzieje i otwierała nową XV-XVI-wieczną, już intensywniejszą fazę kolonizacji. Zanim ona się rozpoczęła, stary system grodowy dawno już nie istniał. Wszystko było zburzone i wymarłe. Był to skutek wypraw wojennych XIII i XIV w. Ziemie te porośla puszcza. Po osadnikach mazowieckich zaginęło wszystko: grody, osady, wsie i inne skupiska ludzkie, zatarły się w pamięci także ich nazwy, a przetrwały jedynie nazwy rzek: Biebrza, Nereśla, Sprząśła (Supraśl), Jaskra, Sidra, Newothincza (Niewodnica) czy Turosna².

Stale i usystematyzowane zasiedlanie ziem tej części Podlasia rozpoczęło się dopiero przy końcu XIV i na początku XV wieku, po ustaniu wojen z Litwą i rozgromieniu Krzyżaków³. Ta nowa i intensywna kolonizacja przebiegała wtedy w dwóch etapach: etap mazowiecki zaczynał się w końcu XIV wieku; terytorialnie ogarniał wschodnie Mazowsze, „część właściwego Podlasia, skrawka ziemi za Narwią i Biebrzą i część ziemi południowej Jaćwiezi”, a etap ruski, na przestrzeni XV-XVI wieku, ogarnął wschodni pas pogranicza, wzdłuż Puszczy Bielskiej. Ludność polska napływała znów z Mazowsza, ruska - od południowego wschodu, wzdłuż Bugu, niosąc ze sobą ukraińskie cechy językowe. Pewien, choć niewielki, procent w całości stanowiła ludność pochodzenia litewskiego, lecz nie da się ustalić precyzyjnie, skąd przybywała. W wielu przypadkach osadnicy litewscy napływali spontanicznie z różnych stron swego kraju⁴.

Wielcy książęta litewscy dla kontynuacji i usprawnienia toczącego się, czasem spontanicznie, zasiedlania, dzielili - rozciągającą się od Nurca po Knyszyn - Puszcze Bielską na okręgi podporządkowane odpowiednim grodom, z których później wyprowadzano wszelkie inicjatywy osadnicze. Północna granica okręgu grodu Bielsk została wyznaczona po linii utworzonej przez miejscowości: Ryboły, Pawły i Wojszki, a spod grodu Suraż w XV i XVI wieku zasiedlanie dotarło do górnego biegu rzeki Choroszcz, pod Klepacze i Oliszki, tworząc w tym pochodzie załóżki przyszłych miejscowości w postaci tzw. osad jednodworczych z towarzyszącymi im kilkoma rodzinami chłopskimi.

Wydaje się, że fakt powstania Juchnowca wiąże się z prowadzoną w latach 1408-1432 przez księcia Witolda akcją osadniczą nad rzeką Niewodnicą. Podobnie jak w przypadku Niewodnicy Nargielewskiej, sygnalizuje tę ewentualność litewskie pochodzenie nazwy tychże dóbr, która przyjęła się z całą pewnością od nazwy osobowej „Juchna”, starocerkiewnego imienia - Jurij. Najstarsze określenie Juchnowca, utrwalone na piśmie, z I połowy XVI w., to Juchnowski Dworzec, a była to już ówczesnie – jak się podkreśla - „dawna” własność Gasztołdów⁵. Przed nimi byli

¹ J. Wiśniewski, Początki Białegostoku okolicznego osadnictwa, Studia i materiały do dziejów miasta Białegostoku, t. 4, Białystok 1985, s. 8;

J. Tyszkiewicz, Zarys dziejów okolic Białegostoku od starożytności do początku XVI wieku Studia i materiały do dziejów miasta Białegostoku, t.1, Białystok 1968, s. 63.

² J. Wiśniewski, Początki Białegostoku..., s. 8; A. Kamiński, Pogranicze..., s. 7,23, 30

³ J. Wiśniewski, Rozwój osadnictwa..., s. 116.

⁴ J. Tyszkiewicz, Zarys dziejów..., s. 72.

⁵ T. Wasilewski, Białystok w XVI-XVII..., s. 115.

jeszcze Radziwiłłowie. Pierwszym jednak właścicielem „Dworca” prawdopodobnie był Juchna Moniwid, wojewodzie wileński, uznawany za protoplastę rodu Juchnowiczów⁶.

Stąd można domniemywać, choć z pewnym ryzykiem, że wśród nich znajdowała się na Podlasiu ziemia nazwana później juchnowiecką. Wspomniany wcześniej Jan Moniwidowicz występuje jako świadek przy wystawieniu dokumentu na prawa magdeburskie i mianowaniu wójta Suraża dnia 10 IX 1445 r. przez wielkiego księcia Kazimierza Jagiellończyka⁷. Jego obecność przy tym akcie zdaje się wskazywać na to, że dobra Moniwidów leżały, jeśli nie w sąsiedztwie Suraża, to w jego pobliżu.

Przeważająca większość majątności Moniwidowskich, po wygaśnięciu rodu, przeszła drogą koligacji rodzinnych na Radziwiłłów i to stało się podstawą ich bogactwa i świetności⁸. Juchnowiec trafił więc do Radziwiłłów, a okoliczność ta zaszła w roku 1510, gdy całe dobra waniewskie (z Juchnowskim Dworcem w składzie) zostały im zastawione. Po 12 latach (w 1522) wykupili je Gasztołdowie, a w 1539 r., po śmierci, Olbrachta, trafiły na powrót do rąk królewskich⁹. W 1547 r. król Zygmunt August nadał tę majątność swojemu łóżniczemu, Stanisławowi Zachariaszewiczowi Włoszkowi, a 11 I 1549 r. w Piotrkowie zapisał mu Juchnowiec na własność dziedziczną¹⁰. Według A. Jabłonowskiego, dobra Juchnowiec za, czasów Stanisława Włoszka, liczyły 60 włók osiadłych, to znaczy około 1000 hektarów ziemi¹¹.

Przebieg zasiedlania terenów między Narwią a Supraślą zasadniczo przebiegał według dosyć prostego schematu: najpierw osadzono ludność w pobliżu Tykocina i Suraża, a w dalszej kolejności osiedlano ją w kierunkach wschodnim i północnym od Narwi. Na zajętej ziemi budowano dwór, w którym początkowo wystarczał nawet jakiś urzędnik, a jednocześnie w pobliżu powstawała wieś ogrodników dworskich, dając początek dalszej zabudowie¹². Akcję osadniczą od książąt przejmowali i prowadzili w dalszym ciągu wielcy właściciele ziemscy. Zarządzenia królowej Bony zmieniły charakter tego procesu, uporządkowały go. Reforma królowej zwana „pomiarą włóczną”, przeprowadzona w latach 1547-1561, odnosiła się do wszystkich dóbr: królewskich, książęcych oraz prywatnych, a w nich duchownych. Przemieniono wtedy właścicieli, połączono grunty i scalono rozproszone osadnictwo w zwarte wsie. Ustalono podstawową jednostkę gospodarczą pomiaru powierzchni ziemi, zwaną włóką, a także jednolite rozmiary gospodarstw chłopskich, wyznaczając odpowiednie świadczenia na rzecz pana. Wtedy właśnie wprowadzono tzw. trójpolówkę. Z tamtych czasów pochodzi obecnie istniejąca sieć wsi na tym terenie¹³.

Struktury osadnictwa oparły się wyniszczającym wojnom, jakie przetaczały się wtedy, głównie w drugiej połowie XVII wieku oraz bardzo niszczycielskiej wojnie północnej. Towarzyszące tym wojnom rekwizycje, rabunki i inne poczynania wojsk szwedzkich, węgierskich, moskiewskich, przemarsze wojsk koronnych, litewskich i

⁶ K. Niesiecki, Herbarz Polski, t. 4, Lipsk 1839, s. 508; Juchnowiec Kościelny Woj. Białostockie. Kościół parafialny..., s. 15.

⁷ W. Jamolik, Prawa miejskie Suraża za Jagiellonów, „Białostoczczyzna”, 1995, nr 3, s. 2.

⁸ J. Ochmański, Moniwid i jego ród, „Lituano-Slavica Poznaniensia”, 9 (2003), s. 14.

⁹ J. Maroszek, Pogranicze Litwy i Korony w planach króla Zygmunta Augusta, Białystok 2000, s. 508; J. Siedlecki, Spojrzenie w przeszłość Brańska, „Białostoczczyzna”, 1988, nr 2, s. 5.

¹⁰ J. Maroszek, Pogranicze Litwy i Korony..., s. 508.

¹¹ A. Jabłonowski, Podlasie. Źródła dziejowe, t. 6, cz. 2, Warszawa 1909, s. 167

¹² J. Wiśniewski, Początki Białegostoku..., s. 20-25.

¹³ Chronologia dziejów Białostoczczyzny, oprac. J. Walicki, Białystok 1986, s. 8; J. Po-dziewski, Na pojaćwieskich rubieżach, Białystok 1985, s. 15.

sprzymierzonych z nimi oddziałów tatarskich, chociaż musiały spowodować poważne zniszczenia, to jednak nie zdołały uczynić dużych wylomów w sieci istniejących miejscowości. Kiedy się porównuje spis wsi z 1775 r. z ich obecnym rozlokowaniem widać, że od tamtych lat w strukturze miejscowości nie zaszła żadna poważna zmiana¹⁴.

Ziemia Bielska to kraina, do której w wiekach XV-XVI przybyło najwięcej szlachty mazowieckiej, osiedlającej się tu na przywilejach książąt litewskich i mazowieckich oraz królów polskich¹⁵. Rodziła się wtedy jakby nowa jakość: szlachta podlaska - dumna i patriotyczna, gospodarna i zasobna, gościnna i towarzyska, szczycąca się z przynależności do tej swoistej i pięknej pogranicznej krainy, jaką niewątpliwie było Podlasie.

Powstanie miejscowości Juchnowiec Kościelny wiąże się z powstaniem parafii i lokacją kościoła na wyznaczonym terenie nieopodal Juchnowca Dworu (obecnie Juchnowiec Dolny). Zanim powstała parafia w Juchnowcu, mieszkańcy okolicznych miejscowości należeli do parafii turośniańskiej, utworzonej w 1515 r., i uczęszczali do tamtejszego kościoła⁸². Wcześniej ziemie te ogarniała swym zasięgiem parafia w Suraziu⁸³. Jednakże juchnowiecczanie mieli poważne kłopoty z dotarciem do kościoła zarówno w Suraziu, jak i w Turośni. Przyczyną była rzeka Turosna, jej wylewy w porze wiosennej i jesiennej⁸⁴. One wprost uniemożliwiały wiernym wypełnienie obowiązku uczestniczenia w niedzielnej Mszy Świętej. Z tego powodu właśnie dziedzic tych majątności, Stanisław Zachariaszewicz Włoszek, podskarbi Wielkiego Księstwa Litewskiego i łóżniczy królewski, zwrócił się z prośbą do ówczesnego biskupa wileńskiego, Pawła Algimunda Holszańskiego, o pozwolenie na wybudowanie w swoich juchnowieckich dobrach kościoła, o erygowanie parafii i ustanowienie proboszcza¹⁶.

Akt fundacyjny parafii w Juchnowcu „na chwałę i honor najpierw Trójcy Przenajświętszej i pamiątkę Jej, a potem na cześć i honor Matki Przenajświętszej, Bogarodzicy Maryi i Wszystkich Świętych” powstał 12 listopada 1547 r. w Wilnie. Pod nim Stanisław Włoszek złożył własnoręczny podpis⁸⁶. Uposażenie parafii zatwierdził biskup wileński Paweł Holszański dokładnie w miesiąc po jej ufundowaniu, tj. 12 XII 1547 r.¹⁷ Administracyjnie teren Juchnowca należał do Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Wraz z powstaniem parafii juchnowieckiej należały do niej następujące miejscowości: Romieiki (Rumejki), Romicyki, zwane także Romeyczyki, Stare Siolo, czyli Juchnowiec Dolny, Wola, czyli Wólka, następnie wieś Mazuri oraz wieś ogrodników dworskich, która dziś nazywa się Ogrodniczki. Wszystkie one są zapisane w dokumencie fundacyjnym¹⁸. Ponadto, w oparciu o inne źródła, trzeba byłoby zaliczyć jeszcze Ciekuny, Bronczany, Niewodnice Nargielewską, Niewodnicę Lewickich (Lewickie), Niewodnicę Brzoszeńską, Kożerany (Kožany), Złotniki z Mieńkowszczyzną,

¹⁴ Z. Romaniuk, Straty na Podlasiu w czasie potopu na przykładzie starostwa brańskiego, „Białostoczczyzna”, 1997, nr I, s. 60; Z. Gloger, Geografia historyczna ziem dawnej Polski, Kraków 1900, s. 12.

¹⁵ H. Mościcki, Białystok. Zarys historyczny, Białystok 1933, s. 12..

¹⁶ APJ, Illustrissime et Reverendissime Dne, k. I.

¹⁷ J. Maroszek, *Pogranicze Litwy i Korony...*, s. 508

¹⁸ AAB, Dokument fundacyjny z 12 XI1547 roku, bez pieczęci.

Boguszki Bojary, Kogerany (Kojrany) i Lubejki nazywane dawniej Lubieńskie, względnie Łubieńszczyzną¹⁹

Początki parafii i osady przykościelnej przypadają na czasy reformacji szerzącej się na Litwie. Parafia i wieś Juchnowiec Kościelny znalazły się pod wpływem oddziaływania reformatorskich ruchów protestanckich. Ziemia Wielkiego Księstwa Litewskiego ogarnęła pożoga, zawieruchy okresu reformacji i toczące się wojny religijne. W budynkach pokościelnych tworzone zbory ewangeliczne.

Powolne odrodzenie rozpoczyna się na początku XVII w. Jan Lewicki, podstoli podlaski, w roku 1617 podarował pół włóki ziemi na Złotnikach wraz ze swoimi poddanymi, którzy tam byli osiedleni. Nieco wcześniej, bo w 1608 r., z jego fundacji pochodziło 600 florenów polskich ulokowanych na Złotnikach, a zatwierdzonych w Suraziu, od których procent był przeznaczony na „reparację” organów kościelnych.

Wizytacja parafii przeprowadzona w 1633 r. zastała Juchnowiec niemalże w pełni życia: kościół, cmentarz, dzwonnica, wyposażenie w sprzęty, ornamenty liturgiczne - wszystko było²⁰. Istniały budynki gospodarcze, z wyjątkiem plebanii, która się spaliła. Urzędujący ksiądz proboszcz, Walenty Żochowski, prezentowany przez kolatorów: Stanisława i Krzysztofa Włoszków, Stefana Kurzenieckiego i Walentego Sławogorskiego posługiwał w parafii od 18 X 1631 r., mieszkając w budynku szkoły. W tej wizytacji zamieszczono pierwszy pełny spis miejscowości wchodzących w skład parafii. Były to: Wola, Stara Wieś, Ciekuny, Rumieiki, Kożerany (Kožany), Ogrodniki, Branczany, Niewodnica Lewickich, Niewodnica Brzeski, Boguszki oraz Lubieńskie²¹.

Parafia i osada przykościelna niedługo cieszyła się pokojem. Czasy i okoliczności zupełnie temu nie sprzyjały. Rok 1655 jednoznacznie kojarzy się z potopem szwedzkim. Kościół został zdewastowany i pozbawiony zarządcy, zrabowano część cenniejszego sprzętu liturgicznego, ucierpiały wsie parafii²². Ale już w kilkanaście lat po wojnie parafia została odbudowana po zniszczeniach i nieco zmieniona pod względem miejscowości do niej przynależnych. W spisie z tamtych czasów do parafii są przypisane: Juchnowiec Góra Dwór, Ogrodniczki, Juchnowiec Stara Wieś z dworem, Ciekuny, Lubejki, Niewodnica Lewickich z dworem, Kojrany, Bronczany, Rumieiki z dworem, Boguszki Bojary, Wólka z dworem, Złotniki, Mienkowszczyzna oraz Niewodnica Narkielowszczyzna²³. Ponadto z zapisów w parafialnych księgach metrycznych wynika, że proboszcz juchnowiecki sprawował posługę duszpasterską, wychodząc z nią daleko poza granice własnej parafii. W latach 1651-1725 systematycznie udzielano chrztu dzieciom z takich miejscowości, jak: Roztoły, Czernieckie, Kudrycze, Wiercenie, Zimnochy, Szymony, Pomiace, Nowoszady, Borowskie, Bohdanki, Hermanowce, Koplany, Hołówki, Tryaby, Zalesię, Janowicze, Repniki, Klewinowo, Drozdy, Skrybice, Krinica, Ignatij, Volmontij, Pajewskie, Ihnatki, Tryczowka, Czaczki, Dylidy, Szerenosy, Zabłudów, Hryniewiczze, Sobolowe, Holickie, Nieckie, Kamionka, Turośna, Turośn Dolna, Juraszki Oksztule,

¹⁹ BUV, F57 - B53 - 40, Liber Visitationis... 1633, k. 27; APJ, Taryfa Parafii Juchnowieckiej Anno 1676. k.1; Spisanie Poglównego, 1673, k. lv-6v; AAB Dokument polepszający fundusz kościoła juchnowieckiego z 20 XI 1641.

²⁰ BUV, F57 - B53 - 40, Liber Visitationis... 1633, k. 23,25.

²¹ BUV, F57 - B53 - 40, Liber Visitationis... 1633, k. 26 i 27

²² J. Kurczewski, *Stan kościołów parafialnych w diecezji wileńskiej po najściu nieprzyjacielskim. 1655 - 1661 r.*, „Litwa i Ruś”, t. 2, 1912, z. I, s. 34.

²³ APJ, Spisanie Poglównego, 1673, k. lv-6v.

Dobra Woda (pisownia miejscowości zachowana z tamtego okresu)²⁴. W sumie było to 41 miejscowości nie przynależących oficjalnie do parafii.

W połowie wieku XVIII parafia obejmowała „miasto Juchnowiec”, następnie dwory Gąsowskich, Orsettich, Lewickich, Sarnackich oraz wsie: Juchnowiec Wielki, Ciekuny, Lubeyki, Wołka, Ogrodniki, Złotniki, Klewinowo, Kożany, Niewodnica Lewickich, Niewodnica Nargielowska, Romeyki, Koyrany, Bronczany²⁵. W tym stanie posiadania parafia dotrwała do XIX w.

Zanim powstał juchnowiecki dwór na Górze, najstarszą chyba miejscowością w tych dobrach był Juchnowiec Dolny, nazywany w czasach od XVI do drugiej połowy XVIII w. Stare Sioło, Stara Wieś lub wprost Juchnowiec Stary²⁶. Potem nazwa zmieniała się: poprzez „Juchnowiec Wielki”, „Juchnowiec Dalny”, na „Juchnowiec Dolny” i takąż pozostała do dziś²⁷. Natomiast po ufundowaniu parafii, gdy zbudowano kościół oraz plebanię z całą jej infrastrukturą, do których z czasem doszły domy poddanych proboszcza oraz innych ludzi tam osiedlonych - pojawiła się nowa osada²⁸. Ponadto były tam: szkoła, karczmy, szpital, browar, oddzielny dom dla księdza komendarza, plac targowy i różne budynki gospodarcze. Cały ten przykościelny kompleks zaczęto z końcem XVII w. nazywać Poświętnem²⁹. Gdy 9 XI 1669 r. król Polski i wielki książę litewski Michał Korybut Wiśniowiecki, na prośbę ks. Ludwika Orzeszki nadał w Krakowie przywilej odbywania siedmiodniowego jarmarku dominikańskiego i trzech targów - w uroczystość Trójcy Świętej, Nawiedzenia NMP i Wszystkich Świętych na placu kościelnym w Juchnowcu, przysporzyło to pewnej nobilitacji miejscowości i uzyskała ona prawo, jak to było w zwyczaju na Litwie, do oficjalnej nazwy „miasteczko”³⁰. Skrzętnie z tego korzystano i już w roku 1673 zapisano „Juchnowiec miasteczko”³¹. Tak było do połowy wieku XVIII i, zdaje się, aż do upadku Rzeczypospolitej w 1795 r. W dokumentach łacińskich pisało się „oppidum Juchnowiec” (miasto Juchnowiec)³². Najprawdopodobniej określenie „miasteczko” był to swego rodzaju zwrot grzecznościowy, który pojawił się po raz pierwszy w samych dokumentach królewskich nadających przywilej. Nie oznaczał on miasta w ówczesnym ani dzisiejszym tego słowa znaczeniu, lecz raczej „miejscowość” lub lepiej „mieścinę”, bowiem „miasto” w ruskim języku, który był urzędowym w Wielkim Księstwie Litewskim, to po prostu „gorod”. Widać to wyraźnie na przykładzie podobnego przywileju udzielonego Kożanom przez króla Jana III Sobieskiego, w którym wymienia się także Kożany jako miasteczko, a jednocześnie znajdujemy rozróżnienie, że jarmarki mają być tam urządzone bez uszczerbku „innym garadam i miasteczkom”³³.

²⁴ APJ, Księga metryk nr I, s. 1-166.

²⁵ AAB, Visitatio Generalis, 3 II 1740, k. 10, 10v.

²⁶ APJ, Dokument fundacyjny z 12 XI 1547 r., bez pieczęci; Taryffa Parafii Juchno-wieckiej Anno 1676, k. 1; Księga metryk nr 6: pogrzebowych 1760-1786, zaślubionych 1771-1785, 5. 13.

²⁷ APJ, Księga metryk nr 6, s. 8; Księga metryk nr 4: ochrzczonych 1715-1747, zaślubionych 1714-1769, s. 172; AAB, Visitatio Generalis, 3 II 1740, k. 10.

²⁸ AAB, Visitatio Generalis, 3 II 1740, k. 5.

²⁹ APJ, Księga metryk nr I, s. 240; AAB, Visitatio Generalis, 3 II 1740, k. 5.

³⁰ APJ, Actum in Curia Regia Branscensi feria secunda in Crasino Festi Sancta Margerita Virginis et Martyris Anno Domini Millessimo Sexcentesimo Septuagesimo, k. I, lv.

³¹ S. Aleksandrowicz, *Powstanie i rozwój miast województwa Podlaskiego (XV w.-I poł. XVII w.)*, „Acta Baltico-Slavica”, t. I (1964), s. 142.

³² APJ, Spisanie Poglównego, 1673, k. 1; AAB, Visitatio Generalis, 3 II 1740, k. 10.

³³ W. Pawluczuk, *Kożany*, „Niwa”, 1967, nr 49, s. 3.

W początkach XVIII w. pojawiała się już zamiennie nazwa Juchnowiec Kościelny. Prawdopodobnie w związku z istnieniem cudownego obrazu Matki Bożej, czasami pisano „Sanktuarium Juchnowiec”³⁴. W latach międzywojennych i po II wojnie światowej Juchnowiec Kościelny nazywano powszechnie Podkościele³⁵.

Po bogatej historii miejscowości Juchnowiec Kościelny pozostało mało śladów w postaci obiektów zabytkowych. Do naszych czasów zachował się kościół parafialny murowany pod wezwaniem „Świętej Trójcy” wraz z terenem go otaczającym i cmentarz parafialny. W tabeli poniżej dokonano zestawienia zabytków miejscowości Juchnowiec Kościelny.

Tabela 3 Zabytki miejscowości Juchnowiec Kościelny

Lp.	Nazwa zabytku	Rok budowy	Nr ewidencyjny	Właściciel
Zespół Kościoła Parafialnego pod wezwaniem „Świętej Trójcy”				
1	Zdjęcie 1 Kościół	1764 przebudowany w 1906 roku	2617	Parafia
				
2	Zdjęcie 2 Dzwonnica	II połowa XIX wieku	2618	Parafia
				

³⁴ APJ, Księga metryk nr 4, s. 142; Księga metryk nr 5, s. 389.

³⁵ APJ, Inwentarz Rz. kat. Par. kościoła sporządzony przez ks. Piotra Niewiarowskiego dnia 28 IV 1931 przy zdaniu kościoła i beneficjum do niego należącego księdzu Kazimierzowi Stalewskiemu, k. 3v.

3	Zdjęcie 3 Plebania drewniana	przełom XIX/ XX wieku	2619	Parafia
				
4	Zdjęcie 4 Cmentarz przykościelny	połowa XVI wieku	0113	Parafia
				
Obiekty cmentarza parafialnego				
5	Zdjęcie 5 Kaplica grobowa Nowickich	II połowa XIX wieku	2620	Parafia
				

6	Zdjęcie 6 Cmentarz	XVIII/ XIX wiek	0112	Parafia
7	Zdjęcie 7 Brama cmentarna murowana	1906		Parafia
Budowle pozostałe				
8	Zdjęcie 8 Dom drewniany mieszkalny nr 7	ok.1900 rok		Jan, Irena, Cecylia, Krystyna Anuszkiewicz

Źródło Rejestr zabytków gminy Juchnowiec Kościelny

2.5 Układ przestrzenny miejscowości

Miejscowość Juchnowiec Kościelny powstała przy lokacji kościoła na wzgórzu dominującym nad okolicą i rozwinęła się jako osada przykościelna. Lokacja kościoła jako miejsca kultu religijnego wraz z zapleczem w postaci budynku szkoły parafialnej i szpitala oraz zabudowań gospodarczych i domów służby kościelnej dała początek obecnej miejscowości.

Układ przestrzenny miejscowości Juchnowiec Kościelny jest związany z charakterem pełnionym przez nią w przeszłości. Miejscowość (poprzez pełnienie funkcji miejsca kultu religijnego) stała się miejscem niedzielnych odwiedzin przez wiernych. Pełnienie funkcji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym wpłynęło na wzrost znaczenia miejscowości na mapie administracyjnej Podlasia. Wyznaczenie podczas lokacji kościoła palcu przykościelnego, na którym odbywały się targi i jarmarki spowodowało, że miejscowość stała się ośrodkiem wymiany handlowej. Plac przykościelny, który znajduje się naprzeciw wejścia do kościoła i jest miejscem krzyżowania się dróg z różnych kierunków nadal pełni rolę centralnego miejsca we wsi.

Wieś poprzez lokację szkoły parafialnej, która prowadziła oświatę wśród wszystkich warstw społecznych nie wyłączając ubogich zyskała na znaczeniu. Do prowadzenia zajęć lekcyjnych był zatrudniony nauczyciel, który zamieszkiwał w budynku szkolnym. Zgodnie z zaleceniami synodu diecezji wileńskiej z 1539 roku, wszyscy proboszczowie mieli obowiązek prowadzenia szkół kościelnych, w których wykładano między innymi Ewangelię i listy Pawłowe. We wsi istniał także szpital, który w dzisiejszym rozumieniu pełnił raczej rolę ośrodka opieki nad osobami starszymi samotnymi, chorymi, ubogimi, znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej.

Pełnienie przez wieś roli ośrodka ponadlokalnego zaowocowało lokacją na jej terenie karczmi i zajazdów oraz zakładów rzemieślniczych produkujących różnego rodzaju wyroby na potrzeby mieszkańców i gości przyjezdnych. Sprzyjało to również rozwojowi produkcji na znaczną skalę, w tym warzeniu piwa i produkcji alkoholu w okolicznych gorzelniach, z których słynęła miejscowość. Działalność gospodarcza prowadzona przez parafię sprzyjała rozwojowi gospodarstwu miejscowości. Opłaty targowe pobierane od handlujących na rzecz parafii i nakładane podatki w postaci dziesięciny przyczyniały się do wzrostu zamożności miejscowości.

Kościół w okresie przedrozbiorowym pełnił rolę miejsca spotkań szlachty okolicznej i kmieci. Podczas spotkań szlachty dokonywano wyboru (spośród siebie) przedstawicieli na różnego rodzaju sejmiki i urzędy. Sejmiki były dla szlachty podstawową instytucją, stanowiącą i przesądzającą o ówczesnej demokracji, zwanej nie bez powodu, szlachecką. Kościół (poprzez system kazań) pełnił rolę miejsca wymiany informacji i życia społecznego.

Stan ten sprzyjał osiedlaniu się na terenie Juchnowca Kościelnego i w jego okolicy nowych osadników. Powodowało to rozwój miejscowości i dało początek także nowym wsiom pełniącym rolę osad służebnych w stosunku do parafii. Przykładem takiej wsi są Ogrodniczki, w której pierwotnie zamieszkiwały osoby trudniące się produkcją warzyw i owoców na potrzeby dworu, parafii i wsi.

Od strony południowej (przy drodze prowadzącej od Białegostoku i z miejscowości Lewickie Stacja) ułożyły się zabudowania gospodarcze i domy mieszkalne. W ich sąsiedztwie znajduje się również nowy cmentarz, powstały ok. 1804 roku z nakazu władz pruskich. W okresie lat 1793-1807 ziemie te znajdowały się pod zaborem pruskim. Od 1807 ziemie obejmujące Juchnowiec Kościelny znalazły się w zaborze rosyjskim.

Obecnie zachowany kształt przestrzenny miejscowości Juchnowiec Kościelny jest wypadkową zachodzących w przeszłości procesów urbanizacyjnych. Obecnie w układzie przestrzennym miejscowości można wymienić dominujący kościół wraz z zabudowaniami przykościelnymi, który wyznacza południową granicę miejscowości.

Po drugiej stronie ulicy prowadzącej przez wieś do Bielska Podlaskiego znajdują się zabudowania w postaci domów mieszkalnych i zabudowań

gospodarczych. W zachodniej części miejscowości znajduje się cmentarz, który wyznacza zachodnią granicę miejscowości.

Kwartal zabudowy znajdujący się w trójkącie dróg utworzonym przez drogę prowadzącą z Białegostoku i drogę prowadzącą do Lewickie Stacja cechuje się najstarszą zabudową miejscowości w postaci zabudowy zagrodowej. Domy mieszkalne w tym kwartale są sytuowane frontem do drogi. Za którym znajdują się budynki gospodarcze w postaci chlewów i stodół. Siedliska są ogrodzone. W ich centrum znajdują się podwórka gospodarcze. Na obrzeżkach działek znajdują się sady i działki warzywne. W kwartale tym znajdują się także nowe nieliczne budynki mieszkalne jednorodzinne wzniesione na starych siedliskach w miejsce wyburzonych często budynków. Na obrzeżach tego kwartału przy drodze do miejscowości Lewickie Stacja znajdują się budynki mieszkalne wybudowane po 1990 roku

Kwartal zabudowy znajdujący się między drogą prowadzącą do Białegostoku (ulica Lipowa) a drogą prowadzącą do wsi Rumejski cechuje się zabudową znacznie młodszą od wcześniej omówionego. W kwartale tym przy ulicy Lipowej nr 10 znajduje się Urząd Gminy.

Kwartal zabudowy od drogi prowadzącej do Rumejek do drogi prowadzącej do Ogrodniczek cechuje się zabudową, która powstała po 1990 roku. W kwartale tym znajdują się liczne działki mieszkaniowe przewidziane pod zabudowę jednorodziną. Kwartal ten cechuje się także brakiem zabudowy zagrodowej. W kwartale tym znajduje się budynek wielofunkcyjny przy placu Królowej Rodzin (dawny plac targowy), w którym znajduje się poczta, ośrodek kultury, biblioteka oraz dwa Referaty Urzędu Gminy. Poniżej na zdjęciu satelitarnym przedstawiono układ przestrzenny wsi Juchnowiec Kościelny.

Zdjęcie 9 Zdjęcie satelitarne wsi Juchnowiec Kościelny

3. Inwentaryzacja zasobów miejscowości

3.1 Zasoby przyrodnicze

Teren miejscowości Juchnowiec Kościelny i jej najbliższe otoczenie cechuje się korzystnymi walorami przyrodniczymi. Wieś wraz z terenem gminy przynależy do „Zielonych Płuc Polski”, który obejmuje północno-wschodni fragmentu Polski o najmniej zmienionym i zanieczyszczonym środowisku naturalnym. Szata roślinna na terenie miejscowości cechuje się formami ukształtowanymi przez człowieka w toku działalności gospodarczej dostosowującej środowisko naturalne do jego potrzeb. Otoczenie miejscowości również zostało w dużym stopniu zmienione przez człowieka w wyniku prowadzonej działalności rolniczej polegającej na uprawie roślin i hodowli zwierząt prowadzonej od ponad 800 lat.

Teren miejscowości znajduje się pomiędzy dwoma dużymi ekosystemami. Pierwszy położony w południowej części gminy Juchnowiec Kościelny, jest związany z dorzeczem Narwi i występującymi licznymi rozgałęzieniami odnogami. Kompleks ten cechuje się bogatym środowiskiem naturalnym mało zmienionym przez człowieka. Drugi kompleks jest tworzony przez znajdujące się w północnej części gminy lasy, które tworzą strefę ochronną i rozgraniczającą w sposób naturalny gminę od miasta Białystok. Lasy te powstały w wyniku celowej działalności człowieka i prowadzonej przez niego gospodarki zalesieniowej. Cechują się one dominacją drzew iglastych. Obszar pomiędzy tymi kompleksami, czyli część środkowa gminy został w dużym stopniu zmieniony przez człowieka w toku prowadzonej działalności gospodarczej i osadnictwa.

Flora, na terenie miejscowości Juchnowiec Kościelny występująca została zmieniona pod wpływem działalności człowieka i użytkowania terenu. Poprzez uprawę ziemi nastąpiła zmiana i zubożenie składu gatunkowego w stosunku do potencjalnej roślinności naturalnej. Obecnie dominują monokultury roślin uprawnych i łąkowych.

Na terenach użytkowanych rolniczo występują zbiorowiska trawiaste łąk i pastwisk o różnej żyzności i wilgotności lub monokultury upraw polowych. Na terenach ogrodów przydomowych występują rośliny ozdobne i użytkowe. Zieleń wysoka reprezentowana jest głównie przez drzewa owocowe oraz przez pospolite gatunki rodzime.

Zbiorowiska roślinności ruderalnej z wtórną sukcesją występują na terenach odłogowanych, na przydrożach, nasypach kolejowych i innych terenach nieużytkowanych³⁶. Dominują tam gatunki chwastów łąkowych, polnych i ogrodowych.

Roślinność miejscowości charakteryzuje się wprowadzeniem przez człowieka licznych gatunków roślin, w tym drzew wykorzystanych w celach gospodarczych i estetycznych. Na terenie miejscowości znajdują się gospodarstwa rolne prowadzące produkcję roślinną i zwierzęcą. Grunty wsi Juchnowiec Kościelny charakteryzują się szachownicą pól i różnorodnością upraw roślinnych na nich prowadzonych. Liczne

³⁶ Szafer W., Zarzycki K., 1972, Szata roślinna Polski. Tom I, PWN, Warszawa;

zadrzewienia śródpolne i małe kompleksy leśne sprzyjają występowaniu na tym terenie drobnej dziko żyjącej zwierzyny.

Występujące w okolicy wsi zadrzewienia stanowią drobnoprzestrzenne elementy systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym. Zadrzewienia te pełnią funkcje ekologiczne, gospodarcze, krajobrazowe i rekreacyjne.

Fauna na terenie wsi Juchnowiec Kościelny jest charakterystyczna dla terenów zurbanizowanych wiejskich, w których najbliższym otoczeniu jest prowadzona działalność rolnicza. Na obszarze miejscowości występują zwierzęta dziko żyjące i zwierzęta domowe wykorzystywane często w celach gospodarczych. Do zwierząt domowych wiodących (wykorzystywanych gospodarczo) należy: bydło, trzoda chlewna, konie, króliki, drób, które poprzez sposób chowu wywierają wpływ na środowisko naturalne. Jest również duża grupa zwierząt domowych nie wykorzystywanych gospodarczo takich jak: psy, koty, ptactwo domowe hodowane w klatkach np. kanarki, papugi, ryby akwariowe, gady hodowane w terrariach, gryzonie np. białe myszki, chomiki, itp., których oddziaływanie bezpośrednie na otoczenie jest ograniczone.

W najbliższym otoczeniu człowieka żyje również bardzo duża grupa zwierząt dziko żyjących, takich jak ptaki, gryzonie, gady, płazy, owady, których życie polega na koegzystencji z człowiekiem na terenach zurbanizowanych. Na obrzeżach terenów zurbanizowanych i poza nimi żyją zwierzęta drobne, takie jak zające, kuropatwy, lisy, płazy gady, ptaki, owady, których wpływ na środowisko i człowieka jest bardzo duży.

3.2 Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna na terenie miejscowości cechuje się formami charakterystycznymi dla wsi będących siedzibami władz gminnych. Na terenie wsi znajduje się Biblioteka Gminna, która prowadzi działalność nakierowaną na upowszechnianie czytelnictwa wśród mieszkańców gminy. Biblioteka posiada czytelnię, w której znajdują się komputery mające połączenie z Internetem. Sala ta jest bardzo chętnie wykorzystywana przez młodzież. We wsi znajduje się również Gminny Ośrodek Kultury, który realizuje szeroko zakrojoną działalność, która jest skierowana do mieszkańców, między innymi do mieszkańców wsi. Mieszkańcy mają dostęp do organizowanych imprez np. spektakli, koncertów, występów, festiwali, przeglądów, wystaw oraz imprez plenerowych o charakterze rozrywkowym, sportowym, turystycznym. Ponadto mogą uczestniczyć na zajęcia prowadzone w sekcjach, kołach zainteresowań i korzystać z warsztatów artystycznych.

W miejscowości znajduje się również Urząd Pocztowy świadczący usługi dla południowej części gminy i mieszkańców wsi. We wsi działa również grupa producentów mleka zrzeszona w Spółdzielni Producentów Mleka "Turośnianka" w Juchnowcu Kościelnym, która współpracuje z mleczarnią w Łapach. Przy kościele parafialnym funkcjonują organizacje katolickie skupiające wiernych, takie jak, Chór Parafialny, Koło Przyjaciół Radia Maryja, Koło Różańcowe, Bractwo Trzeźwości, które prowadzą działalność wśród mieszkańców wsi.

Ważną rolę w życiu wsi i rozwiązywaniu jej problemów odgrywa Rada Sołecka. Sołtys i Rada Sołecka inspirują działania prospołeczne służące rozwojowi wsi. Sołtys wsi uczestniczy w posiedzeniach Rady Gminy, podczas, których prezentuje interes mieszkańców wsi.

3.3 Infrastruktura techniczna

Miejscowość znajduje się na skrzyżowaniu kilku dróg o znaczeniu lokalnym, które krzyżują się na placu przed kościołem. Najważniejszą spośród nich jest droga powiatowa prowadząca z Białegostoku do Bielska Podlaskiego przez trzy Juchnowce (Kościelny, Dolny, Górny). Z placu przykościelnego w miejscowości Juchnowiec Kościelny prowadzi również droga do wsi Lewickie Stacja do wsi Rumejki i do wsi Ogrodniczki. Nieopodal miejscowości przebiega linia kolejowa Białystok-Bielsk Podlaski-Czeremcha-granica państwa zaliczana do linii kolejowych o znaczeniu państwowym.

We wsi Juchnowiec Kościelny istnieje ujęcie wody, które zaopatruje w wodę 31 miejscowości. Wieś jest całkowicie zwodociągowana. Woda jest dostarczana do 44 odbiorców, a sieć wodociągowa magistrala liczy 2,4 km.

Ujęcie wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Juchnowcu Kościelnym składa się z dwóch studni wierconych, znajdujących się na działce stacji wodociągowej SW 1 o głębokości 112 m. i SW 2 o głębokości 114 m. Zatwierdzono je w kategorii „B” zasobach eksploatacyjnych ujęcia $Q = 71 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 6,0 \text{ m}$. Stacja wodociągowa pracuje w układzie dwustopniowego pompowania. Gmina Juchnowiec posiada pozwolenie wodno-prawne na eksploatację i pobór wody wydane przez Starostwo Powiatowe w Białymstoku, które ustanowiło strefę ochrony bezpośredniej ujęcia o promieniu 8 m wokół każdej studni, uznając wygradzony teren stacji za teren ochrony bezpośredniej. Ze względu na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód nie zachodzi konieczność ustanawiania strefy ochronnej pośredniej.

Wieś Juchnowiec Kościelny posiada sieć kanalizacyjną, do której podłączone są wszystkie budynki mieszkalne i użyteczności publicznej. Sieć kanalizacyjna posiada 35 przyłączy. Ścieki sanitarne są odprowadzane do komunalnej oczyszczalni, która znajduje się we wsi Juchnowiec Dolny. Oczyszczalnia ścieków w Juchnowcu Dolnym została oddana do eksploatacji w 1998 roku. Gmina Juchnowiec Kościelny posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń oczyszczających i odprowadzanie oczyszczonych ścieków do zbiornika – rowu melioracyjnego, a następnie do rzeki Turośnianki (decyzja Starostwa Powiatowego Nr RL. IV. 62230/15/03 z dnia 30 maja 2003 roku, ważna do 31 maja 2013 roku. W decyzji określono dopuszczalną ilość ścieków odprowadzanych do zbiornika: $Q_{d\text{sr}} = 125 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}} = 160 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{h\text{max}} = 11,4 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach). Analizy ścieków wykazały, że stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych są niższe od dopuszczalnych, co świadczy o dobrej pracy oczyszczalni.

Miejscowość Juchnowiec Kościelny posiada dobrze rozwiniętą sieć telekomunikacyjną, niemniej niewystarczającą do rozwoju Internetu szerokopasmowego. Miejscowość jest połączona linią światłowodową prowadzącą z Białegostoku poprzez Hryniewicze do Juchnowca Kościelnego. W miejscowości jest zainstalowana centrala telefoniczna automatyczna RDLU o pojemności 864 numerów.

Wieś Juchnowiec Kościelny posiada zasilanie w energię elektryczną ze Stacji Narew. Cała miejscowość jest zelektryfikowana, a główne ulice posiadają oświetlenie. Nie ma problemów w zaopatrzeniu w energię elektryczną.

3.4 Gospodarka i rolnictwo

Juchnowiec Kościelny jest małą wsią, która jest mało atrakcyjna do prowadzenia działalności gospodarczej w porównaniu do wsi znajdujących się w północnej części gminy sąsiadujących z miastem Białystok. Położenie wsi powoduje, że na terenie miejscowości jest zarejestrowanych 12 podmiotów gospodarczych według danych ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy. Podmioty te w skali gminy stanowiły 1,1% wszystkich podmiotów zarejestrowanych. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych (według zgłoszenia) prowadziło działalność w zakresie handlu, usług naprawczych, usług pośrednictwa ubezpieczeniowego.

Działalność rolnicza jest prowadzona na większości terenu miejscowości. Teren ten przynależy do zaśludowskiego regionu glebowo-rolniczego. Wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksu pszennego dobrego, a wśród użytków zielonych przeważają łąki i pastwiska średniej jakości.

Na podstawie danych Urzędu Gminy Juchnowiec Kościelny można stwierdzić, że na terenie gminy jest 5 705 płatników, którzy posiadają działki i płacą podatek gruntowy. Wśród tych płatników jest 1 333 płatników, którzy mają 3 i więcej hektarów gruntu. Są to w większości płatnicy, którzy prowadzą produkcję rolną. Dla 346 gospodarstw głównym źródłem utrzymania jest praca we własnym gospodarstwie rolnym. Pracujący w wieku 15 lat i więcej (wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym) liczyli 1 036 osób. Na terenie wsi Juchnowiec Kościelny znajduje się 83 płatników podatku gruntowego, którzy stanowią 2,59% ogółu płatników w skali gminy. Ponad połowa (51,8%) płatników podatku gruntowego posiada areal nieprzekraczający 0,5 ha, są to w większości osoby, które posiadają dom lub niezabudowaną działkę nie używaną w celach rolniczych. Płatnicy mający 3 i więcej ha stanowią 22,9% ogółu płatników wsi i posiadają oni ok. 72,7% ogółu gruntów miejscowości. Płatnicy do 1 ha stanowią 61,5% ogółu płatników i skupiają grunty, które stanowią 12,4% ogółu gruntów. W tabeli poniżej dokonano zestawienia płatników podatku gruntowego.

Tabela 4. Płatnicy podatku gruntowego

Zakres powierzchni w ha	Gmina Juchnowiec Kościelny		Wieś Juchnowiec Kościelny	
	Ilość płatników	Procent	Ilość płatników	Procent
0,0 - 0,4999 ha	2 495	43,73%	43	51,81%
0,5 -0,9999 ha	571	10,01%	8	9,64%
1,0 -1,4999 ha	518	9,08%	8	9,64%
1,5 -1,9999 ha	330	5,78%	3	3,61%
2,0 -2,9999 ha	458	8,03%	2	2,41%
3, 0-4, 9999 ha	467	8,19%	9	10,84%
5, 0-6, 9999 ha	293	5,14%	9	10,84%
7,0 - 9,9999 ha	269	4,72%	1	1,20%
10,0 -14,9999 ha	187	3,28%	0	0,00%
15,0 -19,9999 ha	70	1,23%	0	0,00%
20, 0-29, 9999 ha	32	0,56%	0	0,00%
30, 0-49, 9999 ha	10	0,18%	0	0,00%
50,0 - 99,9999 ha	1	0,02%	0	0,00%
100,0 ha i powyżej	4	0,07%	0	0,00%

Źródło: Dane Urzędu Gminy Juchnowiec Kościelny. Stan na sierpień 2008 roku.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na określenie mocnych i słabych stron miejscowości oraz na wskazanie szans i zagrożeń rozwojowych miejscowości. Analiza SWOT wywodzi swoją nazwę od skrótów słów angielskich: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Przedstawiona analiza SWOT ukazuje atuty i słabe strony wsi Juchnowiec Kościelny. Wykorzystując tę metodologię analizy, wskazuje się kierunki działań zmierzające do poprawy istniejącej sytuacji i odnowy wsi Juchnowiec Kościelny. Analiza została wykonana w formie tabelarycznej, w ujęciu uwarunkowań rozwojowych.

4.1 Mocne strony

- Bliskość miasta Białystok.
- Dobre położenie komunikacyjne.
- Pełnienie roli stolicy gminy.
- Posiadanie zabytków historycznych.
- Pełnienie roli Sanktuarium Maryjnego miejsca pielgrzymek.
- Posiadanie we wsi Domu Pielgrzyma i miejsc noclegowych.
- Położenie na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych.
- Posiadanie dobrze rozwiniętej bazy handlowej i usługowej.
- Dogodne warunki naturalne do rozwoju rolnictwa.
- Posiadanie we wsi Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Gminnej.

4.2 Słabe strony

- Niewystarczająca baza lokalowa placówek kultury.
- Brak kwater agroturystycznych.
- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców.
- Niedostateczna liczba liderów społeczności wiejskiej.
- Zły stan techniczny obiektów zabytkowych.
- Brak środków na promocję miejscowości.
- Migracja/emigracja ekonomiczna ludzi młodych wykształconych z miejscowości.

4.3 Szanse rozwojowe

- Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna.
- Dobra lokalizacja wsi Juchnowiec Kościelny.
- Rozwój infrastruktury drogowej.
- Możliwość napływu nowych mieszkańców – moda na zamieszkanie poza miastem.
- Posiadanie terenów pod rozwój budownictwa mieszkalnego.
- Posiadanie terenów pod działalność gospodarczą.
- Wykorzystanie potencjału turystycznego.
- Rozwój agroturystyki – wypoczynek na wsi.
- Rozwój rękodzieła ludowego.

- Rozwój produkcji w oparciu o lokalną bazę surowcową.
- Możliwość wykorzystania funduszy unijnych do rozwoju wielokulturowości.

4.4 Zagrożenia rozwojowe

- Rosnące bezrobocie i światowy kryzys gospodarczy.
- Wzrost konkurencyjności produktów rolnych wytwarzanych poza wsią.
- Niska świadomość mieszkańców o konieczności wspólnego działania dla dobra wsi.
- Mały wewnętrzny potencjał rozwojowy wsi.
- Brak możliwości „przyciągnięcia” młodych ludzi, wykształconych.
- Mała możliwość wyłonienia się liderów lokalnych związanych ze wsią.
- Brak mieszkań socjalnych i komunalnych.

5. Planowane inwestycje i przedsięwzięcia

W ramach opracowanego Planu Odnowy Miejscowości przewidziano do realizacji grupę zadań inwestycyjnych, które mają rozwiązać problemy związane ze stanem obiektów budowlanych, brakami infrastruktury technicznej, poprawić stan lokalowy placówek ogólnoużytecznych. W programie znalazły się również zadania nie inwestycyjne, których celem jest poprawa aktywności mieszkańców wsi i promocja miejscowości poza gminą.

W planie znajduje się 33 zadań, w tym 19 zadań inwestycyjnych i 14 zadań nieinwestycyjnych aktywizujących społeczeństwo miejscowości Juchnowiec Kościelny. Wartość wszystkich zadań, w których określono przybliżone nakłady została oszacowana na 142 043 tys. zł. W tabeli poniżej dokonano zestawienia struktury montażu finansowego.

Tabela 5 Struktura finansowania zadań

Wyszczególnienie	Wartość nakładów (w tys. zł)
Wartość szacunkowa całkowita	141 904
Wkład własny	876
Oczekiwana dotacja	671
Wkład gminy	20 801
Inne źródła	119 906

Po analizie za priorytetowe do realizacji uznano jedno zadanie z grupy zadań inwestycyjnych „**Remont otoczenia kościoła w Juchnowcu Kościelnym**” i jedno zadanie z grupy zadań nieinwestycyjnych „**Miejscowe pejzaże**” aktywizujących społeczność lokalną składającego się z pięciu podzadań.

Zadanie inwestycyjne „**Remont otoczenia kościoła w Juchnowcu Kościelnym**” koncentruje się na obniżeniu terenu wokół kościoła o ok. 0,5 m, który został podniesiony w trakcie układania kilka lat temu wokół kościoła betonowej kostki brukowej. Podniesienie terenu o ok. 0,5 m spowodowało, że nowo ułożony chodnik znalazł się wyżej od fundamentów kościoła, co powoduje spływ wód opadowych w stronę kościoła. W wyniku przeprowadzonych prac między nowym chodnikiem a ścianami kościoła powstała niecka bezodpływowa, w której gromadzą się wody opadowe. Nadmiar wód opadowych doprowadza do zawilgocenia ścian kościoła, co prowadzi do niszczenia przez wilgoć tynków i cegły, z której są wymurowane ściany. Sytuację tę pogarsza również brak odprowadzenia wód spływających z dachu kościoła rynnami poza teren najbliższego otoczenia kościoła. Realizacja zadania ma usunąć przyczynę zawilgocenia ścian kościoła i ocalić budynek przed postępującą degradacją. W ramach realizowanego zadania przewidziano:

- prace rozbiórkowe starej betonowej kostki brukowej,
- wykonanie odwodnienia terenu,
- wykonanie nowych schodów do zakrystii,
- roboty ziemne niwelacyjne,
- ułożenie nowej kostki granitowej,
- roboty wykończeniowe.

Realizacja zadania powinna pozwolić na zahamowanie procesu degradacji elewacji i ścian kościoła w Juchnowcu Kościelnym. Realizacja zadania pozwoli również na zachowanie historycznego charakteru obiektu poprzez uporządkowanie jego najbliższego otoczenia. Zastosowanie granitowej kostki brukowej nada bardziej

estetyczny wyraz otoczeniu kościoła. Obiekt po realizacji projektu powinien być zabezpieczony przed ujemnym wpływem wód opadowych.

Zdjęcie 10 Wejście do kościoła strona północna

Zdjęcie 11 Strona wschodnia elewacji zewnętrznej

Zdjęcie 12 Zachodnia elewacja kościoła

Zdjęcie 13 Wnętrze kościoła od strony zachodniej

Zadanie mieszane inwestycyjne i nieinwestycyjne **„Miejscowe pejzaże”** składa się z pięciu podzadań, które składają się na jedno zadanie realizacyjne promujące miejscowość Juchnowiec Kościelny i jej okolice oraz gminę. W ramach zadania przewiduje się realizację następujących podzadań:

- utworzenie studia telewizyjnego internetowego,
- wirtualna galeria twórczości artystów plastyków i rzemieślników z terenu wsi i gminy Juchnowiec Kościelny,
- II Podlaski Konkurs Fotograficzny „Krajobrazy z moich stron”,
- wydanie albumu z widokami Ziemi Juchnowieckiej,
- realizacja badań ankietowych i opracowanie raportu pt. „Udział mieszkańców w różnych formach kultury”.

Realizacja zadania wraz z podzadaniami przyczyni się do promocji miejscowości Juchnowiec Kościelny w Polsce i poza jej granicami. Zadanie przedstawia w sposób przekrojowy obraz miejscowej kultury i jej oblicza. Pozwoli również na rozpoznanie udziału mieszkańców w różnych formach kultury. Realizacja zadania w tej postaci stwarza możliwość promocji lokalnej kultury wiejskiej poprzez media elektroniczne na ogólnodostępnym forum.

Realizacja zadań w ramach Planu Odnowy Miejscowości przyczyni się do polepszenia wizerunku miejscowości, pozwoli na promocję działań podejmowanych na terenie wsi i gminy przyczyniając się do polepszenia warunków życia lokalnej społeczności, rozwoju społeczno-kulturowego oraz pobudzenia aktywności sportowo-rekreacyjnej. Program ma służyć głównie integracji społeczności lokalnej i wzrostowi lokalnego patriotyzmu, rozwojowi organizacji społecznych, jak i zmniejszeniu problemów w sferze patologii społecznych.

Zdjęcie 14 Wystawa zdjęć w Ośrodku Kultury

Zdjęcie 15 Posiedzenie komisji

Zdjęcie 16 Wystawa obrazów malarzy polskich z Białorusi

Zdjęcie 17 I Podlaski Konkurs Fotograficzny "Krajobrazy z moich stron"

5.1 Planowane zadania inwestycyjne

Tabela 6 Zadania inwestycyjne

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
1	Remont, odbudowa zabytkowych nagrobków na cmentarzu w Juchnowcu Kościelnym	Inwentaryzacja, stworzenie dokumentacji historycznej, remont, renowacja starych nagrobków zabytkowych, żeliwnych, aktywizacja społeczności lokalnej	Ochrona pomników dziedzictwa narodowego	2010	2016	b.d.					Rodziny, spadkobiercy, parafia
2	Rozbudowa cmentarza w Juchnowcu Kościelnym	Przyłączenie do istniejącego cmentarza terenów sąsiadujących będących we władaniu Agencji Rolnej w Suwałkach	Zwiększenie ilości miejsc grzebalnych	2012	2015	b.d.					Parafia w Juchnowcu Kościelnym, Wójt Gminy
3	Remont otoczenia kościoła w Juchnowcu Kościelnym	Remont terenu wokół kościoła polegający na obniżeniu o ok. 0,5 m wysokości chodników tak, aby fundamenty ścian kościoła znalazły się ponad gruntem	Ograniczenie spływu wód opadowych z chodników w stronę ścian i fundamentów kościoła. Zapobieganie w ten sposób zamakaniu ścian i fundamentów	2009	2010	577 000	144 250	432 750			Parafia w Juchnowcu Kościelnym
4	Remont elewacji kościoła w Juchnowcu Kościelnym	Remont elewacji kościoła poprzez skucie i naprawę tynków zewnętrznych i wewnętrznych połączony z odprowadzeniem wód opadowych spływających z dachu poza wzniesienie kościelne oraz wykonanie drenażu i odwodnienia	Odprowadzenie nadmiaru wód opadowych poza fundamenty i ściany kościoła. Zahamowanie procesu degradacji ścian	2010	2012	1 800 000	450 000	1 350 000			Parafia w Juchnowcu Kościelnym

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
		terenu. Osuszenie ścian kościoła.	murowanych kościoła.								
5	Renowacja ogrodzenia kościoła połączona z budową (od strony południowej) połowego ołtarza z utwardzonym placem.	Należy dokonać uzupełnienia ubytków w murze okalającym teren kościoła i wzmocnić go konstrukcyjnie tak, aby zahamować proces pochylania się. Od strony południowej należy wybudować ołtarz wraz z placem utwardzonym.	Zabezpieczenie terenu kościoła i plebanii, Budowa na skarpie ołtarza wraz z dużym placem wyłożonym kostką granitową.	2013	2015	800 000	200 000			600 000	Parafia w Juchnowcu Kościelnym
6	Remont zabytkowej dzwonnicy kościelnej.	Remont będzie polegał na osuszeniu budynku i odwodnieniu.	Zabezpieczenie budynku przed postępującą korozją budowlaną.	2011	2013	400 000	100 000			300 000	Parafia w Juchnowcu Kościelnym
7	Remont biblioteki gminnej w Juchnowcu Kościelnym	Dobudowa dwóch ścian nad pocztą przylegających do biblioteki i pokrycie dachu	Rozbudowa budynku, pozyskanie nowej powierzchni	2010	2012	b.d.					Wójt Gminy
8	Przebudowa skrzyżowania przy Placu Królowej Rodzin	Przebudowa skrzyżowania na bezpieczne dla ruchu samochodowego i pieszych	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	2010	2010	b.d.					Starosta powiatu białostockiego
9	Budowa ulic; Rumiankowej i Słonecznikowej w Juchnowcu Kościelnym	Budowa utwardzonych dróg z niezbędną infrastrukturą	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	2011	2012	1 096 826			1 096 826		Wójt Gminy
10	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	Wymiana opraw latarni ulicznych na energooszczędne, budowa oświetlenia na ul Klonowej, Rumiankowej,	Poprawa bezpieczeństwa	2011	2016	b.d.					Wójt Gminy

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
		Słonecznikowej, Jaśminowej, Brzozowej									
11	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Juchnowiec Kościelny	Uporządkowanie przestrzenne miejscowości, wyznaczenie terenów pod rozwój budownictwa wielorodzinnego, pod działalność gospodarczą, pod budownictwo jednorodzinne.	Rozwój gospodarczy miejscowości	2010	2011	300 000			300 000		Wójt Gminy
12	Przygotowanie terenów pod budownictwo wielorodzinne 10 ha we wsi Juchnowiec Kościelny (przy wjeździe do wsi od strony Białegostoku) w zakresie uzbrojenia terenu w podstawową infrastrukturę techniczną pozwalających na budowę od 300 do 1000 mieszkań.	Podział terenu na kwartały budowlane z wytyczonymi drogami i terenami usługowo-handlowymi. Uzbrojenie terenu w media komunalne; woda, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, sieci ciepłownicze, sieci elektryczne, sieci telefoniczne i internetowe.	Rozwój gospodarczy gminy	2012	2014	10 000 000			1 000 000	9 000 000	Wójt Gminy
13	Realizacja osiedla mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego „Osiedle Juchnowiec Północ”	Budowa bloków mieszkalnych wielorodzinnych, w których może znaleźć się od 300 do 1000 mieszkań w zależności od przyjętych rozwiązań projektowych	Rozwój gospodarczy gminy	2013	2023	110 000 000				110 000 000	Wójt Gminy
14	Wykup działek rolnych od dotychczasowych właścicieli na cele	Pozyskanie terenu pod realizację osiedla mieszkaniowego,	Rozwój gospodarczy gminy	2010	2011	800 000			800 000		Wójt Gminy

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
	budownictwa wielorodzinnego Juchnowiec Kościelny	budownictwa wielorodzinnego									
15	Realizacja mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych	W kompleksach realizowanych osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych wyznaczyć mieszkania socjalne i chronione dla rodzin oczekujących na tego typu mieszkania	Mieszkania dla rodzin będących w trudnej sytuacji	2015	2025	17 600 000			17 600 000		Wójt Gminy
16	Budowa drogi Rumejki - droga powiatowa 1483B	Remont nawierzchni i budowa utwardzonych poboczy z wyodrębnieniem chodnika. Chodnik jest tylko wyodrębnioną linią poprzez drogi	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	2010	2012	b.d.					Wójt Gminy
17	Wymiana azbestowych pokryć dachowych	Systematyczna wymiana pokryć dachowych zawierających azbest w trakcie prowadzonych prac remontowych budynków.	Ochrona środowiska naturalnego; ograniczenie ryzyka powstawania chorób płuc	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
18	Likwidacja zbiorników przydomowych (szamb). Promocja podłączania się do systemu zbiorowej kanalizacji sanitarnej	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska naturalnego	Poprawa stanu wód powierzchniowych i gruntowych	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
19	Utworzenie studia telewizyjnego internetowego	Zakup wyposażenia do uruchomienia studia telewizyjnego realizującego materiał filmowy z terenu wsi i	Promocja za pośrednictwem Internetu poprzez przygotowywane	2009	2009	200 000	50 000	150 000			Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Kultury

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
		gminy	materiały filmowe								

5.2 Przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną

Tabela 7 Zadania aktywizujące mieszkańców Juchnowca Kościelnego

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
1	Przestrzeganie przepisu prawa lokalnego (Regulamin utrzymania porządku i czystości) o posiadaniu umowy na wywóz śmieci z terenu gospodarstwa domowego	Doprowadzić do tego, aby wszystkie gospodarstwa domowe i podmioty gospodarcze we wsi posiadały podpisane umowy na odbiór śmieci.	Ograniczenie ilości powstających dzikich wysypisk śmieci.	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
2	Promocja budowy szczelnych zbiorników na gnojownicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę zwierząt.	Doprowadzić do takiej sytuacji, kiedy wszystkie gospodarstwa rolne będą wyposażone w tego typu obiekty.	Poprawa stanu wód powierzchniowych i gruntowych	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
3	Promocja utrzymania gruntów rolnych w dobrej kondycji środowiskowej	Współpraca w tym zakresie z organizacjami rolniczymi, współdziałanie przy organizacji zebrań.	Ochrona środowiska naturalnego	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
4	Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważony rozwój rolnictwa (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe).	Współpraca w tym zakresie z organizacjami rolniczymi, współdziałanie przy organizacji zebrań.	Ochrona środowiska naturalnego	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
5	Zmniejszenie ilości	Zachęcanie mieszkańców	Odzysk	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy,

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
	wytwarzanych odpadów u źródła, segregacja odpadów i odzysk surowców wtórnych.	wsi do segregowania odpadów i umieszczania posegregowanych odpadów w odpowiednich pojemnikach.	surowców wtórnych, obniżenie kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów.								Sołtys i Rada Sołecka, Firmy odbierające śmieci
6	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.	Cykl spotkań organizowanych co roku poświęconych odnawialnym źródłom energii.	Ochrona środowiska naturalnego, obniżenie kosztów bezpośrednich związanych z produkcją energii na własne potrzeby.	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
7	Organizacja przez Radę Sołecką akcji „Dni Ziemi” i „Sprzątanie Świata”	Akcja skierowana do mieszkańców wsi polegająca na porządkowaniu swoich posesji i najbliższego otoczenia.	Porządkowanie najbliższego otoczenia.	2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
8	Prowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz udziału społeczeństwa w ochronie i kształtowaniu środowiska			2009	2016	b.d.					Wójt Gminy, Sołtys i Rada Sołecka
9	Sesja popularyzacyjna pt. „Dylematy kultury w środowisku wiejskim”	Próba diagnozy aktualnego stanu kultury wiejskiej i działalności kulturalnej w środowisku mieszkańców wsi.	Promocja wsi i gminy.	2009	2009	5 000	2 000			3 000	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Kultury
10	Dni rodziny organizowane pod hasłem „Rodzina	Podczas dni odbędą się wykłady poświęcone rodzinie i występy	Promocja wsi i gminy.	2009	2009	5 000	2 000			3 000	Wójt Gminy, Gminny Ośrodek

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
	miejszem godnego życia”	rodzinnych zespołów muzycznych.									Kultury
11	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. Wirtualna galeria twórczości artystów plastyków i rzemieślników z terenu wsi i gminy Juchnowiec Kościelny	Przygotowanie i realizacja wirtualnej galerii prezentującej prace malarzy, rzeźbiarzy, fotografików oraz wyroby rękodzieła artystycznego na stronie internetowej Gminy Juchnowiec Kościelny	Promocja wsi i gminy.	2009	2010	35 000	5 000	26 000	4 000		Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Kultury
12	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. II Podlaski Konkurs Fotograficzny „Krajobrazy z moich stron”.	Celem konkursu jest popularyzacja fotografii jako dziedziny sztuki, ukazywania krajobrazów naszej małej ojczyzny – Podlasia i Ziemi Juchnowieckiej przy pomocy fotograficznych środków wyrazu.	Promocja wsi i gminy.	2009	2009	15 000	5 000	10 000			Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Kultury
13	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. Wydanie albumu widoków Ziemi Juchnowieckiej.	Przygotowanie i wydanie "Albumu widoków Ziemi Juchnowieckiej" najciekawszych miejsc, bliskich pamięci historycznej, współobecności narodów i kultur, rysowanych piórkiem artysty grafika. Świadome nawiązanie do twórczości znakomitego grafika i akwarelisty Napoleona Ordy (1807-1883), który w swoich rysunkach pozostawił piękną dokumentację Kresów Wschodnich.	Promocja wsi i gminy.	2009	2009	40 000	10 000	30 000			Wójt Gminy, Gminny Ośrodek Kultury
14	Zadanie „Miejscowe	Do tej pory brak jest	Zbadanie	2009	2009	30 000	7 500	22 500			Wójt Gminy,

Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2016

JDK

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Oczekiwany efekt	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Wartość szacunkowa całkowita	Wkład własny	Oczekiwana dotacja	Wkład gminy	Inne źródła	Realizujący
	Pejzaże". Realizacja badań ankietowych i opracowanie raportu pt „Udział mieszkańców w różnych formach kultury”	wiarygodnych badań poświęconych zagadnieniu uczestnictwa mieszkańców wsi podbiałostockich w życiu kulturalnym swojej wspólnoty.	odbioru różnorodnych form kultury i uczestnictwa w nich mieszkańców.								Gminny Ośrodek Kultury

Lp.	Nazwa zadania	Rok realizacji							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
17	Wymiana azbestowych pokryć dachowych								
18	Likwidacja zbiorników przydomowych (szamb). Promocja podłączania się do systemu zbiorowej kanalizacji sanitarnej								
19	Utworzenie studia telewizyjnego internetowego								
20	Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważony rozwój rolnictwa (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe).								
21	Promocja budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę zwierząt.								
22	Promocja utrzymania gruntów rolnych w dobrej kondycji środowiskowej								
23	Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe).								
24	Zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów u źródła, segregacja odpadów i odzysk surowców wtórnych.								
25	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.								
26	Organizacja przez Radę Sołecką akcji „Dni Ziemi” i "Sprzątanie Świata”								
27	Prowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz udziału społeczeństwa w ochronie i kształtowaniu środowiska								
28	Sesja popularnonaukowa pt. „Dylematy kultury w środowisku wiejskim”								
29	Dni rodziny organizowane pod hasłem „Rodzina miejscem godnego życia”								
30	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. Wydanie albumu widoków Ziemi Juchnowieckiej.								
31	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. Wirtualna galeria twórczości artystów plastyków i rzemieślników z terenu wsi i gminy Juchnowiec Kościelny								
32	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. II Podlaski Konkurs Fotograficzny								

Lp.	Nazwa zadania	Rok realizacji							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	„Krajobrazy z moich stron”.								
33	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. Realizacja badań ankietowych i opracowanie raportu pt „Udział mieszkańców w różnych formach kultury”								

6. Monitoring i ewaluacja

Wdrażany **Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny** został zaakceptowany przez Radę Sołecką wsi Juchnowiec Kościelny i będzie przyjęty w formie uchwały przez Radę Gminy Juchnowiec Kościelny. Podmiotem odpowiedzialnym za jego realizację będzie Wójt Gminy Juchnowiec Kościelny.

Ze względu na zmieniającą się sytuację gospodarczą, polityczną, a także zmiany w mikrootoczeniu zakłada się możliwość aktualizacji **Planu Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny** w trakcie jego wdrażania w zakresach m.in.: aktualizacji listy zadań, wnoszenia nowych projektów, analizy uwarunkowań rozwojowych. Ustalono, że corocznie Rada Sołecka (podczas zebrania) dokona oceny realizacji zmierzonych zadań, dokonując w ten sposób korekty Planu Odnowy Miejscowości. W ten sposób ewaluacja Planu wpłynie na bieżącą modyfikację działań w ramach Planu. Wyniki corocznie przeprowadzanej analizy będą źródłem informacji o ewentualnych nowych kierunkach działań prorozwojowych sołectwa.

Nad realizacją Planu Odnowy Miejscowości będzie czuwała Rada Sołecka wsi Juchnowiec Kościelny (wspólnie z Wójtem Gminy Juchnowiec Kościelny), która będzie zarządzała i koordynowała Plan Odnowy Miejscowości oraz prowadziła monitoring realizacji poszczególnych zadań. Rada Sołecka skoncentruje swoje działania na następujących zagadnieniach:

- zapewnienie zgodności realizacji Planu Odnowy Miejscowości z dokumentami programowymi wyższego rzędu, z tym przede wszystkim ze Strategią Rozwoju Gminy Juchnowiec Kościelny na lata 2009-2025;
- monitorowanie realizacji Planu Odnowy Miejscowości, m.in. poprzez zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępu wdrażania oraz przebiegu realizacji poszczególnych zadań;
- wprowadzanie ewentualnych korekt zadań, w tym w szczególności lat ich realizacji oraz wysokości nakładów finansowych;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych mających na celu upowszechnienie w społecznej świadomości założeń Planu Odnowy Miejscowości;
- współdziałanie w opracowaniu i składaniu wniosków o finansowanie zewnętrzne zadań Planu Odnowy Miejscowości.

Przy realizacji Planu Odnowy Miejscowości Rada Sołecka wsi Juchnowiec Kościelny może korzystać z opinii ekspertów lub usług firm zewnętrznych.

7. Instrumenty realizacji

Plan Odnowy Miejscowości będzie realizowany poprzez zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne. Część zadań zawartych w Planie Odnowy Miejscowości opiera się

na działaniach społecznych podejmowanych i prowadzonych przez Radę Sołecką i inne instytucje realizujące zadania Planu Odnowy Miejscowości na terenie wsi.

Przy zadaniach inwestycyjnych o znaczeniu ogólnoużytkowym wiodącą rolę będzie odgrywał budżet gminy. Zadania wynikające z Planu Odnowy Miejscowości będą musiały znaleźć swoje odzwierciedlenie w corocznym budżecie Gminy Juchnowiec Kościelny. Budżet na niektóre zadania, zwłaszcza duże inwestycje, będzie wymuszał przygotowanie tzw. „montażu finansowego”, czyli kompozycji środków finansowych z różnych źródeł, pochodzących zarówno z budżetu gminy, jak też z programów krajowych czy unijnych.

Zadania inwestycyjne realizowane przez parafię Kościoła w Juchnowcu Kościelnym będą współfinansowane przez parafię i źródła zewnętrzne pozyskane na ten cel z funduszy krajowych i zagranicznych.

8. Promocja

Promocja Planu Odnowy Miejscowości będzie się odbywała poprzez przekaz informacji o planie skierowanej do mieszkańców wsi Juchnowiec Kościelny oraz mieszkańców gminy, a także na zewnątrz, poza obszar gminy. Promocja będzie miała na celu informowanie opinii publicznej poprzez przekazywanie wiedzy i informacji o zadaniach podejmowanych i o korzyściach płynących z realizacji zadań. Promocja Planu Odnowy Miejscowości będzie polegać na:

- zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwojowi regionalnemu dla wszystkich grup docelowych z terenu Gminy,
- zapewnieniu informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy i sołectwa;
- inicjowaniu dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym;
- zapewnieniu współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Planu w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia;
- wykorzystaniu nowoczesnych źródeł przekazu i nowoczesnych technologii, m.in. takich jak np. Internet w celu promocji Planu oraz usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu;
- publikacji głównych założeń Planu Odnowy Miejscowości na oficjalnej stronie internetowej gminy;
- publikacja informacji o Planie Odnowy Miejscowości na lamach czasopism wydawanych na terenie gminy.

9. Podsumowanie

Celem Planu Odnowy Miejscowości jest poprawa jakości życia na obszarze wsi poprzez zaspokojenie społecznych i kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz promowanie obszarów wiejskich. Zakłada się, iż cel ten zostanie osiągnięty poprzez dokonanie inwestycji związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi. Efektem realizacji projektów będzie stworzenie warunków dla

rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej.

Inwestycje umożliwią rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszaru wsi oraz wpłyną na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszaru wsi.

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań. Istotą tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową.

Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, sportu i rekreacji. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy wsi, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.

10. Prognoza oddziaływania Planu na środowisko

Opierając się na przepisach ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902 z późniejszymi zmianami) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2007 nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami), opracowany Plan Odnowy Miejscowości Juchnowiec Kościelny powinien zawierać ocenę oddziaływania na środowisko. Art. 40 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2006.129.902) nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Zawartość Prognozy wynika z art. 41 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Celem przeprowadzenia niniejszej Prognozy była:

- ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w opracowanym dokumencie;
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów Planu Odnowy Miejscowości;
- przygotowanie wytycznych, które pozwolą na udoskonalenie końcowej wersji Planu Odnowy Miejscowości.

Główną zasadą ekologiczną, jaką kieruje się Plan Odnowy Miejscowości jest zasada zrównoważonego rozwoju umożliwiająca harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny z ochroną walorów środowiskowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych celów wskazano zadania prowadzące do ich realizacji.

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i pozainwestycyjne ujęte do realizacji. Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabeli tzw. macierzy skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań. W Prognozie przyjęto jedynie zidentyfikowane typy skutków środowiskowych oraz oceniono ich wpływ na

poszczególne elementy środowiska z uwzględnieniem także wpływu na zdrowie ludzi oraz dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki.

Tabela 9. Potencjalne oddziaływanie na środowisko zaproponowanych zadań

Lp.	Nazwa zadania	Przyroda i krajobraz	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Zdrowie ludzi
1	Remont, odbudowa zabytkowych nagrobków na cmentarzu w Juchnowcu Kościelnym	+	0	0	0	+	0
2	Rozbudowa cmentarza w Juchnowcu Kościelnym.	+	+	+	0	0	+
3	Remont otoczenia kościoła w Juchnowcu Kościelnym.	+	+	+	0	+	0
4	Remont elewacji kościoła w Juchnowcu Kościelnym.	+	+	0	0	+	0
5	Renowacja ogrodzenia kościoła połączona z budową (od strony południowej) połowego ołtarza z utwardzonym placem.	+	+	0	0	+	0
6	Remont zabytkowej dzwonnicy kościelnej.	+	+	0	0	+	0
7	Remont Biblioteki w Juchnowcu Kościelnym	+	0	0	+	0	0
8	Przebudowa skrzyżowania przy Placu Królowej Rodzin	+	+	0	+	0	+
9	Budowa ulic; Rumiankowej i Słonecznikowej w Juchnowcu Kościelnym	+	+	0	+	0	+
10	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	+	0	0	0	0	+
11	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Juchnowiec Kościelny	0	0	0	0	0	0
12	Przygotowanie terenów pod budownictwo wielorodzinne 10 ha we wsi Juchnowiec Kościelny (przy wjeździe do wsi od strony Białegostoku) w zakresie uzbrojenia terenu w podstawową infrastrukturę techniczną pozwalających na budowę od 300 do 1000 mieszkań.	0	0	0	0	0	0
13	Realizacja osiedla mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego „Osiedle Juchnowiec Północ”	+	+	+	+	0	0
14	Wykup działek rolnych od dotychczasowych właścicieli na cele budownictwa wielorodzinnego Juchnowiec Kościelny	0	0	0	0	0	0
15	Realizacja mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych	0	0	0	0	0	+
16	Budowa drogi Rumejki - droga powiatowa 1483B	+	+	0	+	0	+
17	Wymiana azbestowych pokryć dachowych	+	0	0	+	0	+
18	Likwidacja zbiorników przydomowych (szamb). Promocja podłączenia się do systemu zbiorowej kanalizacji sanitarnej	0	+	+	0	0	+
19	Stworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	0	0	0	0	0	+
20	Przestrzeganie przepisu prawa lokalnego (Regulamin utrzymania	+	+	+	+	0	+

Lp.	Nazwa zadania	Przyroda i krajobraz	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Zdrowie ludzi
	porządku i czystości) o posiadaniu umowy na wywóz śmieci z terenu gospodarstwa domowego						
21	Promocja budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę zwierząt.	0	0	0	0	0	+
22	Promocja utrzymania gruntów rolnych w dobrej kondycji środowiskowej	0	0	0	0	0	+
23	Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe).	0	0	0	0	0	+
24	Zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów u źródła, segregacja odpadów i odzysk surowców wtórnych.	+	+	0	0	0	+
25	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.	+	+	+	+	+	+
26	Organizacja przez Radę Sołecką akcji „Dni Ziemi” i „Sprzątanie Świata”	+	+	+	+	+	+
27	Prowadzenie kampanii informacyjnej na rzecz udziału społeczeństwa w ochronie i kształtowaniu środowiska	+	+	+	+	+	+
28	Sesja popularnonaukowa pt. „Dylematy kultury w środowisku wiejskim”	0	0	0	0	+	0
29	Dni rodziny organizowane pod hasłem „Rodzina miejscem godnego życia”	0	0	0	0	+	0
30	Wydanie album widoków Ziemi Juchnowieckiej.	0	0	0	0	+	0
31	Wirtualna galeria twórczości artystów plastyków i rzemieślników z terenu wsi i gminy Juchnowiec Kościelny	0	0	0	0	+	0
32	II Podlaski Konkurs Fotograficzny „Krajobrazy z moich stron”.	0	0	0	0	+	0
33	Zadanie „Miejscowe Pejzaże”. Realizacja badań ankietowych i opracowanie raportu pt „Udział mieszkańców w różnych formach kultury”	0	0	0	0	+	0

Wszystkie zadania zaproponowane do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie miejscowości i tym samym będą pozytywnie wpływać na zdrowie człowieka.

W związku z rozwojem gospodarczym gminy, wzrostem poziomu konsumpcji, zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo i nie zurbanizowane, zwiększeniem zapotrzebowania na surowce zaniechanie realizacji zapisów planu związanych z ochroną środowiska naturalnego może prowadzić do znaczącego pogorszenia wszystkich elementów środowiska. W przypadku braku realizacji zapisów Planu istnieje zagrożenie zmiany stanu środowiska polegające na:

- utracie różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacji walorów krajobrazu,
- postępującej degradacji gleb i utracie ich przez rolnictwo,
- zwiększeniu zanieczyszczenia chemicznego gleb użytkowanych rolniczo,

- pogorszeniu jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- zmniejszeniu zasobów wodnych,
- pogorszeniu jakości powietrza,
- zwiększającej się liczbie mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu,
- wzrostu zużycia surowców, wody i nadmiernej eksploatacji kopalin,
- pogorszeniu jakości życia mieszkańców.

W przypadku, gdy Plan Odnowy Miejscowości nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać. Realizacja Planu w aspekcie realizacji zadań prośrodowiskowych jest więc konieczna.

Spis tabel

Tabela 1 Odległość miejscowości Juchnowiec Kościelny od stolic gmin ościennych..	6
Tabela 2 Struktura ludności miejscowości Juchnowiec Kościelny	7
Tabela 3 Zabytki miejscowości Juchnowiec Kościelny	14
Tabela 4. Płatnicy podatku gruntowego.....	23
Tabela 5 Struktura finansowania zadań.....	26
Tabela 6 Zadania inwestycyjne	29
Tabela 7 Zadania aktywizujące mieszkańców Juchnowca Kościelnego.....	34
Tabela 8 Harmonogram realizacji zadań.....	38
Tabela 9. Potencjalne oddziaływanie na środowisko zaproponowanych zadań.....	43

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Kościół.....	14
Zdjęcie 2 Dzwonnica	14
Zdjęcie 3 Plebania drewniana	15
Zdjęcie 4 Cmentarz przykościelny	15
Zdjęcie 5 Kaplica grobowa Nowickich	15
Zdjęcie 6 Cmentarz	16
Zdjęcie 7 Brama cmentarna murowana	16
Zdjęcie 8 Dom drewniany mieszkalny nr 7	16
Zdjęcie 9 Zdjęcie satelitarne wsi Juchnowiec Kościelny	19
Zdjęcie 10 Wejście do kościoła strona północna.....	27
Zdjęcie 11 Strona wschodnia elewacji zewnętrznej.....	27
Zdjęcie 12 Zachodnia elewacja kościoła	27
Zdjęcie 13 Wnętrze kościoła od strony zachodniej	27
Zdjęcie 14 Wystawa zdjęć w Ośrodku Kultury	28
Zdjęcie 15 Posiedzenie komisji	28
Zdjęcie 16 Wystawa obrazów malarzy polskich z Białorusi.....	28
Zdjęcie 17 I Podlaski Konkurs Fotograficzny "Krajobrazy z moich stron"	28